

(1) ויקרא פרק יב

(ב) דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים פמי נדת דותה תטמא:
(ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו:

(2) בראשית פרק יז

(י) זאת פריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין ורעה אחריה המול לכם כל זכר:
(יא) ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות פריית ביני וביניכם:
(יב) וגן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד פית ומקנת כסף מפל בן נכר אשר לא מורעה הוא:

(3) אור החיים על ויקרא פרק יב פסוק ג

וביום השמיני וגו' צריך לדעת למה הוצרך לצוות לזה, והלא כבר אמרה תורה בפרשת לך לך כל פרטי דיני מילה, ואם להודיע שצריך למול ביום ולא בלילה, גם להודיע אפילו בשבת, כמו שדרשו ז"ל (שבת קלב) וביום אפילו בשבת, קשה למה לא רשם ה' פרטי דינים אלו שם בפרשת מילה שנכתבה בפרשת לך לך:

(4) ואולי כי לא קבע ה' פרט זה במצות אברהם, שלא יחשוב אדם כי לא הקל ה' שבת לגבי מילה אלא להאבות, שלא קבלו התורה וחומרת שבת, אבל ישראל שנצטוו מה' מחלליה מות יומת (שמות לא יד), לא ידחה שבת, והגם שאמרו ז"ל שהמצוה בסיני נאמרה אלא שנכתבה במקומה, אף על פי כן יש מקום לבעל דין לחלוק, כי אין ללמוד להקל בשבת, ולא הקל ה' בזה אלא להאבות שלא קבלו התורה, אשר על כן ציוה פרט זה לבנים שקבלו התורה:

(5) עוד נראה, כי מן הסתם פשוט הוא, כי מצות מילה שנאמרה בפרשת לך לך לאברהם אבינו עליו השלום, הדברים הם כנתינתן מפי הגבורה לאברהם, בלא תוספת דברים בהם אחר מתן תורה, ומעתה אין מקום שיצוה ה' לאברהם למול אפילו בשבת, כי הוא מעצמו כן יעשה, הגם שמקיים כל התורה כולה, אף על פי כן ידחה שבת מלפני מילה, כי מילה היא מצוה שנצטווה בה ושבת היא מצוה שלא נצטווה בה כל עיקר, ואם לא עשה כן הרי זה חס ושלום לא טוב עשה, ואם כן אין מקום שיצווה ה' למול אפילו בשבת, ואם היה מצוה היו משתברים הקולמסים עליו, למה הוצרך לצוות וכו', אשר על כן הוצרך הכתוב לצוות על הדבר את בני ישראל, שישנם בשמירת שבת, וכמו כן מה שדרשו שם בתורת כהנים ברבוי תיבת ימול בשר למול אפילו בהרת, מצוה זו לא נאמרה לאברהם מטעם הנזכר:

(6) ונראה לתת טעם לסמיכת וביום השמיני עם מה שלפניו, שבא לתת טעם לעכבת המילה עד יום השמיני, ולא צוה למול ביומו, כמו שמצינו במקנת כסף, לזה כתב אחר אומרו וטמאה שבעת ימים וביום השמיני וגו', לומר כי לטעם זה הוא שעכב המילה, והיא על דרך אומרם ז"ל (גדה לא): כדי שלא יהיו כל העולם שמחים ואביו ואמו עצבים:

(7) ורבותינו ז"ל (דב"ר ו א) אמרו וז"ל למה התינוק נימול לשמונה ימים, שקנה ה' רחמים עליו להמתין לו עד שיהיה בו כחו, וכשם שרחמיו של הקדוש ברוך הוא על האדם, כך רחמיו על הבהמה שנאמר ומיום השמיני והלאה ירצה עכ"ל, וצריך לדעת מי גילה סוד זה כי בשמונה ימים יהיה בו כח לא פחות ולא יותר:

(8) ונראה כי כח האמור בדבריהם הוא מה שאמר בזה (ח"ג צא): שהוא כדי שיעבור עליו שבת, ותגיעו נפש החיונית הנשפעת בעולם ביום השבת כידוע ואז יהיה בן קיימא, והוא שאמרו רז"ל כח החיוני, ותמצא שאמרו רבותינו ז"ל (ב"ר י ט) שקודם שבא שבת היה העולם רופף ורועד כיון שבא שבת נתחזק ונח עד כאן, והוא מה שאמרו כדי שיהיה בו כח:

(9) תפארת ישראל למהר"ל, פרק ב

ובמדרש (תנחומא תזריע) שאל טורנוסרופס הרשע איזה מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם אמר לו של בשר ודם אמר לו טורנוסרופס הרשע ראית השמים והארץ יכול האדם לעשות כיוצא בהם אמר לו רבי עקיבא לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטים עליו אלא אמור דברים שהם מצוין בבני אדם אמר לו למה אתם מולים אמר לו אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתי ואמרתי לך שמעשה בני אדם משל הקדוש ברוך הוא הביא לו רבי עקיבא שבלים וגלוסקאות אמר לו טורנוסרופס הרשע אם הקדוש ברוך הוא רוצה במילה למה אינו יוצא הולד מהול מעמי אמו אמר לו רבי עקיבא ולמה טיבורו יוצא עמו והוא תלוי בבטנו ואמו חותכתו ומה שאתה אומר למה אינו יוצא מהול שלא נתן הקדוש ברוך הוא המצות אלא לצרף האדם בהם לכך אמר דוד כל אמרת אלוה צרופה ע"כ .

(10) וביאור זה כי טורנוסרופס היה סבור כי מעשה האדם פחותים מן מעשה הטבע במה שהטבע פעל אלהי, לכך אמר שהמילה היא יותר פחותה מן הערלה שהיא מעשה הטבע שפעל השם יתברך ואלו המילה מעשה האדם. והשיב לו שאין הדבר כך כי מעשה האדם במה שהוא פעל האדם שהוא בעל שכל יותר במדרגה מן הטבע שהוא כח חמרי בלבד וכמו שהוכיח לו מן החטים שהוא פעל הטבע והוא חסר עד שיושלם על ידי אדם השכלי שמוזה תראה כי פעל השכל הוא על הטבע .

11) והוסיף עוד לשאול אם כן למה אין התינוק יוצא מהול אחר שהשם יתברך חפץ במילה ואינו רוצה כלל בערלה, כי עדיין חשב אף כי פעל האדם הוא יותר במעלה במה שהוא פעל האדם בעל שכל, מכל מקום אין לומר שפעל הטבע הוא בחסרון ואם היה חפץ במילה והערלה היא רע אם כן למה לא השלים השם יתברך את הטבע ויצא התינוק ממעי אמו מהול. ודבר זה לא יספיק התשובה מן החטים, שאף כי הגלוסקא פעל בעל שכל יותר נבחר מכל מקום גם השבלים שהם מעשה הטבע טובים רק שפעל בעל השכל יותר משובח אבל אין לומר שפעל הטבע הוא חסר.

12) ועל זה השיב כי בודאי פעל הטבע הוא חסר גם כן כמו שתראה כי התינוק יוצא עם הטיבור והאם צריכה לחתכו עד שתראה מזה כי הטבע אין בו השלמה, וא"כ אין זה קשיא מה שיוצא התינוק עם הערלה כי אין פעל הטבע בשלמות כי אלו היה פעל הטבע בשלמות לא היה במעשה הטבע שנוי שהדברים אשר בהם השלימות אין שנוי בהם, אבל אין בו השלמה בפרט אל האדם השכלי שיש לו מעלה על הטבע מצד השכל:

13) ובמדרש עוד, (ב"ר פ' י"א) כל מעשה ששת ימי בראשית צריכים עשיה אחרת כגון חטים צריכים לטחון החרדל צריך להמתיק התורמוס צריך להמתיק ע"כ. וכל זה מפני כי אין פעל הטבע בעל השלמה בעצמו אל האדם שיש בו השכל שהוא על הטבע וזהו מדרגת הטבע כמו שאמרנו, ולפיכך כל אשר נברא בששת ימי בראשית אין השלמה בו אל האדם, ולכך אין זה שאלה אם נברא התינוק בלא מילה שזה שייך אל פעל הטבע במה שהוא פעל חסר, ואינו במדרגת ההשלמה אל האדם השכלי.

14) ואלו נברא האדם בשלמות כאשר יצא מבטן אמו אם כן היה האדם טבעי בלבד, ולכך נתנה לו המילה שהיא השלמתו ביום השמיני כי כל השלמת האדם על הטבע לכן המילה שהיא השלמתו והיא על הטבע שקולה כנגד כל התורה. ואל תאמר כי יהיה חס ושלום בפעל השם יתברך דופי, אין זה כך רק הכל הוא בחכמה לפי אשר ראוי לעולם אשר יש בו הויה והפסד אשר אינו בעל השלמה ובפרט אל האדם השכלי שהשכלי הוא על הטבע ולכך אל האדם אין הטבע בעל השלמה כי צריך לתקן מזונות שלו החטים לטחון והטיבור לחתוך והערלה למילה.

15) ועוד השיב לו אף כי בודאי אין זה קשיא מה שאין יוצא התינוק מהול כמו שנתבאר, מכל מקום בזולת זה אין דבר זה ראוי לשאלה כי המצוה שציוה השם יתברך לבני אדם רוצה הוא יתברך לצרף את האדם. כי מצד פעל השי"ת אין מילה וזהו מצד הבריאה שהשם יתברך ברא הכל על ידי הטבע ולפי הטבע ראוי הערלה, רק שנתן השם יתברך המילה לאדם שיהיה צירוף לאדם עד שיהיה בלתי טבעי שכאשר עושה המצוה הוא צירוף אל האדם מן הטבע וזה אשר חפץ השם יתברך במילה, ואם היה נברא מהול לא היה צירוף אל האדם כי היו כל בני אדם כך שהטבע היא אחת לכל בני אדם ולא היה זה צירוף שאין הצירוף רק בדבר שאינו טבעי שהצירוף הוא הוצאה מן הטבע וזהו הצירוף כמו שיתבאר.

16) וכן כל המצות שנתן השם יתברך הם צירוף לאדם שיהיה האדם פעולותיו ומעשיו הוצאה מן הטבעי ולא יהיו מעשיו של אדם שוים עם הבעלי חיים הטבעיים. כי מצד הטבע נחשב ונראה האדם כבהמה שהיא טבעית ואין כל אדם ראוי למעלה זאת כי אם העם אשר בחר בהם השם יתברך. ודבר זה עוד יתבאר:

17) גבורות ה' למהר"ל פרק מו

וכאשר תעיין ותמצא שהגשם יש לו חלופי ו' צדדין והם המעלה והמטה ימין ושמאל פנים ואחור, וכל שש צדדין אלו מתיחסים אל הגשמים בעבור שכל צד יש לו רחוק וזהו גדר הגשם. אמנם יש בו שביעי והוא האמצעי שאינו נוטה לשום צד ומפני שאינו מתיחס לשום צד דומה לדבר שהוא בלתי גשמי שאין לו רוחק, ולפיכך יש גם כן לזמן המתיחס ומשתתף עם הגשם ששה ימים והם ימי חול, אבל השביעי קדוש, ונמצא כי שבעה ימי שבוע הם דומים לגשם הפשוט שיש לו ששה קצות והאמצעי שבשניהם זהו ענין ששת ימי חול והשביעי הוא קדש.

18) נר מצוה למהר"ל עמוד כג

כי הנהגת עולם הטבע הוא תחת מספר ז' כי בז' ימים נברא העולם הזה הטבעי ולפיכך מה שאחר הטבע הוא תחת מספר שמונה, שמונה הוא אחר ז' ימי הטבע ולכך המילה שהיא על הטבע שהרי לפי הטבע האדם נולד ערל וזה מפני כי הטבע נותן שיהיה ערל והמילה הוא על הטבע ולכך המילה ביום הח' ומפני שכל דבר שהוא קדוש והוא נבדל מן הטבע שהיא גשמית חמרית ולכך קודש הקדשים שהוא נבדל לגמרי הוא גם כן אחר הטבע.